

I. Skyba

VIDEO GAME AS A PHENOMENON OF MODERN CULTURE

Introduction. The relevance of the problem of the study, associated with the heavy spread of the phenomenon of video games in the world and in Ukraine, in particular, as well as the fact that video games in modern society are becoming a separate cultural sphere and bringing special subcultures to life, is substantiated. **The aim and tasks.** The aim of the article is to study video games as a phenomenon of modern culture. The article also aims to explore the characteristic cultural features of games (video games). **Research methods:** The methodological strategy of the research is based on socio-cultural, cultural-historical, systemic and comparative methodological approaches in their dialectical relationship. The combination of these approaches with the methods of analysis and synthesis, analogy, the principles of interconnection and development made it possible to study video games as a phenomenon of modern culture. **Research results.** Traditionally, the history of video games has been studied from the standpoint of the evolution of technical means. Today, the approach to considering the phenomenon of video games, which are increasingly considered in the context of the concept of electronic culture, is changing. Video game is one of the genres of virtual art culture, which brings it closer to art. It also belongs to the popular culture in the system of mass cultural production and is a kind of popular art, which is based on the mass production of artistic products. **Discussion.** The game has accompanied man and humanity since ancient times. The discussion outlines the dependence of changes of games on the different stages of cultural development (archaeoculture, paleoculture, neoculture, post-neoculture). **Conclusion.** As a result of the study, general conclusions were represented, which indicated the features of the origin, formation and development of video games, noted their place, role and meaning for the development of modern culture and society. **Key words:** game, video game, art, culture, mass culture, electronic culture, man.

УДК 001 [14+17](045)

Н. М. Сухова

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ МЕРЕЖЕВОГО СУСПІЛЬСТВА

Національний авіаційний університет
e-mail: n.s.nikas@nau.edu.com; ORCID: 0000-0002-2422-4397

Анотація. Розглянуто проблему перспективи реорганізації системи освіти у швидкоплинному і мінливому просторі мережевого суспільства. Показано, як нові дослідження та нові ідеї в галузі філософії, психології, педагогіки та інших наук впливають на зміни в освіті, як це відображається на появі нових форм економічного та політичного життя суспільства. Наголошено, що сьогодні багато країн світу, в умовах пандемії Covid 19, стали використовувати різноманітні платформи соціальних мереж, щоб продовжувати процес навчання у школах, ліцєях, коледжах, вищих наочальних закладах тощо. Разом з тим, досвід онлайн освіти в умовах карантину висвітлює істотні проблеми у цій сфері, показав, що рівень свідомості людей, у багатьох країнах світу, не готовий до глибоких кардинальних змін у різних сферах людського існування. Показано, що в умовах мережевого суспільства, непередумані освітні реформи можуть виявитися руйнівними для нього, призвести до втрати сенсожиттєвих цінностей людини, викликати стан роззачуленості і невизначеності, створити умови асоціальних настроїв у суспільстві.

Ключові слова: інформаційне суспільство, мережеве суспільство, соціальні мережі, Інтернет, глобалізація, людина, освіта, трансгуманізм.

Вступ

Світ увійшов у третє тисячоліття із сумнівними перспективами подальшого поступу людської спільноти. В результаті дрейфу цінностей минулих століть утворився світ модифікованої мережевої суспільної свідомості. На підставі непередбачених випадкових думок, в умовах відсутності стабільних економічних та соціальних основ, ученими запропоновано нові парадигми. Проблеми таких трансчасових феноменів як людина та суспільство у XXI ст. намагаються вирішити науково-технічними засобами та ІТ–технологіями, які стали гравцями комунікативних дій у глобалізованому світі.

Перехід до нового типу відносин між людиною та навколишнім світом, спонукає людство до відмови від усталених світоглядних стереотипів, які орієнтували людину панувати над природою, до переосмислення таких вічних питань, як: що таке людина? яка її роль та призначення на планеті? як вона повинна діяти, щоб не втратити духовної і органічної єдності з природою, оскільки нехтування екологічними нормами природокористування призвели до порушення допустимої межі втручання людини в природу?

Мета дослідження

Метою даного дослідження є аналіз прогнозів щодо реорганізації освітньої системи людини в інформаційному суспільстві з усіма його

особливостями і перспективами. Порівняльний аналіз неоднозначних концепцій представників різних галузей знання буде підставою для досягнення мети. Показуючи особливості формування освітнього простору мережевого суспільства, спробуємо спрогнозувати вплив освітніх трансформацій на інші галузі людського існування, оскільки мережеве суспільство вимагає формування людини якісно нового типу, яка гідно прийме виклик нової епохи і збереже в собі людяність.

Методологія дослідження

На нашу думку, для досягнення мети доцільно застосувати компаративний підхід, який допоможе зіставити між собою світоглядні передчуття та прогнози, на основі отриманих даних із досліджень науковців різних галузей знання. Застосування синергетичного підходу також допоможе усвідомити неоднозначність самоорганізаційних процесів мережевого суспільства та його культури, оскільки глобальні зміни в освіті принциповозмінюють структурні особливості різноманітних культур та взаємодію між іншими галузями людського існування.

Результати

У XXI ст. швидкоплинний, прозорий та гібридний світ людини сповнився бурхливих змін. Сформоване Інтернетом та самоорганізацією мереж автономне життя цифрового світу, спонукає

нас замислитися про перспективи свого подальшого існування на планеті. На сьогодні ми спостерігаємо, як представниками різних галузей наукового знання прописуються різноманітні сценарії, від оптимістичних до катастрофічних, подальшого виходу із складного становища, в якому опинилося людство. Віртуалізація комунікації відповідає тій ситуації, в якій ми опинилися сьогодні, коли основою соціальних відносин стали випадковість, гра, симуляція, спонтанність.

Економічні, політичні, освітні та інші світоглядні проблеми стали наслідком споживацького ставлення людини до навколишнього світу. Як ми й раніше зазначали, нехтування екологічними нормами природокористування призвели до порушення допустимої межі втручання людини в природу. Негативні наслідки науково-технічного прогресу стали глобальною загрозою існуванню людини на планеті. Тому багато дослідників різних галузей наукового знання «усвідомлюють необхідність пошуків нових моральних і етичних норм, які б змогли змінити надмірне споживацьке ставлення людей до природи, допомогти їм усвідомити свою відповідальність перед нею» (Sidorkina, Skyba, Sukhova, Poda: 2019).

Заснований на усвідомленні досягнень та перспектив науки, трансгуманізм вважається актуальним напрямом сучасного світогляду. Представники цього наукового напрямку визнають можливість докорінних змін у стані людини за допомогою передових технологій. Зокрема, засновник ЮНЕСКО, біолог, який запропонував світові теорію синтетичної еволюції Д. Хакслі виступав за вдосконалення природи людини, її психологічних можливостей (Хакслі: 2020). Сучасні послідовники трансгуманізму Р. Еттінгер, М. Море, Т. Морроу, Е. Дрекслер, Г. Моравек, А. Сандберг та Р. Хансона виступили з пропозиціями створення нового типу людини, яка зможе адаптуватися і жити в мережевому суспільстві з оцифрованими найважливішими сферами життя. Понятійний апарат трансгуманізму складається з таких термінів, як: транслюдина, постлюдина, надрозум, віртуальна реальність, завантаження, технологічна сингулярність, нанотехнології, клонування, кріоніка, гена інженерія та терапія, генетичний допінг тощо. Вже із цих назв можна здогадатися, що йдеться про поступову заміну людей машинами-роботами, про наближення до світу, який є загрозою людському існуванню. Наприклад, у разі збою програми нанорозум може непередбачено винищити планету, або породити нові смертельні віруси, або сприяти появі безпринципних надлюддей, що будуть безвідповідально чинити свавілля. І головне – наскільки новітні технології будуть досяжними звичайним людям. Тому майбутнє трансгуманістичного суспільства і людини в ньому є доволі сумнівним, його моделі можуть не вміщуватися в рамки світосприйняття сучасної людини, яка вихована й освічена відповідно до найвищих загальнолюдських принципів. Але трансформаційні процеси в суспільстві на початку

XXI ст. прискорилися. Суспільство постійно набирає ознак інформаційності та мережовості.

Термін «мережеве суспільство» (М. Кастельс) означає такий стан соціуму, коли в ньому відбуваються радикальні зміни і вже головну роль починають відігравати не ієрархічні моделі, а соціальні мережі. Новий тип суспільства сформувався, за словами М. Кастельса, з трьох незалежних один від одного процесів: 1) інформаційно-технологічна революція; 2) криза сучасного капіталізму та комунізму; 3) широке розповсюдження нових соціальних рухів (соціально-екологічний рух XX ст. і т.і.). Дослідник показав, що ці три позиції стали потужним стимулом розвитку мережевого суспільства, глобальної інформаційної економіки та культури «реальної віртуальності», в якій простір потоку розчиняє простір речей. Значну роль у формуванні суспільства такого типу відіграють також сучасні комунікації мережевого типу на зразок Інтернету. В результаті цього відбувається послаблення державного суверенітету, який у XX ст. був основною рисою соціального життя суспільства, а також кардинально змінюється економічне життя людей (Кастельс, 2020). Так, уже сьогодні ми спостерігаємо, що завдяки інформаційним мережам виробництво не тільки оперативніше реагує на запит суспільства, а й все більше формує його. Це відображається на формах зайнятості населення, відносинах між людьми та укладі їхнього життя. Російський дослідник В. Култигін наголошує, що «становлення Мережевого суспільства створює чимало серйозних проблем. Стаючи анонімними, владні відносини все більше і більше безконтрольно вторгаються в життя не тільки окремих людей, але й цілих націй, розмиваючи та підриваючи механізми, які гарантують законні права громадян і соціальних спільнот» (Култигін, 2014:303). Із цієї тези випливає, що логіка мережевого суспільства змінює способи виробництва продуктів, досвіду, культури, влади тощо. Так, у політиці держава мережевого типу поступово замінює собою національну державу і класичним прикладом тому є складна структура інститутів Європейського союзу, коли дуже важко прийти до згоди у вирішенні складних проблем. М. Кастельс зазначає: «Нова держава інформаційної епохи є новим типом мережевої держави, заснованої на мережі політичних інститутів і органів прийняття рішень національного, регіонального, місцевого і локального рівнів, неминуча взаємодія яких трансформує прийняття рішень у безкінечні перемовини між ними» (Кастельс, 2000: 29).

Слід зазначити, що термін «мережеве суспільство» є більш широким, ніж термін «інформаційне суспільство», оскільки сучасне суспільство визначають не тільки технології, а й економічні, політичні та культурні чинники. Безумовно, як і інші типи людського суспільства, мережеве суспільство також формується під впливом культури, виховання, освіти, релігії, політичних організацій, які водночас можуть як сприяти розвитку суспільства такого типу, так і перешкоджати його розвитку.

Українські дослідники Л. Дротянко та С. Ягодзінський, вивчаючи соціальні мережі як спосіб організації суспільства, який характеризує його в історичному, загальнокультурному вимірі, відмітили факт збільшення інтенсивності включення людей у мережі за останні десятиліття. На основі аналізу розвитку інформаційних мереж та освітніх онлайн, сервісів, ними виявлено, що тенденцією становлення освіти у найближчі роки є її діджиталізація (оцифровування). Встановлено, що, попри переваги інноваційних технологій, система глобальних інформаційних мереж втрачатиме стабільність без виявлення і реалізації закладеного в неї соціокультурного потенціалу. Спираючись на ідеї акторно-мережевої теорії, автори отримали висновок про те, що освітній простір інформаційного суспільства заповнюють не лише учасники освітнього процесу, а й технічні пристрої, комунікаційні системи, бази даних, системи дистанційного навчання тощо. У висновках автори дійшли думки про те, що інформаційно-технологічна революція, а також процес діджиталізації як її прикладна складова не лише трансформують соціальну реальність, а й закладають підґрунтя для подальших соціокультурних змін (Дротянко, 2019: 5). Сформульована гіпотеза про те, що глобалізація інформаційних мереж у короткостроковій перспективі продукуватиме інформаційно-комунікаційну революцію в глобальному масштабі. Але світ є багатогранною складно організованою системою і людина не може передбачити всі зміни екологічного, антропологічного, економічного, політичного аспектів. Тоді, на нашу думку, можуть бути втілені оманливі висновки під час проведення реформ у різних галузях людського існування. Людина досліджує і пізнає світ не тільки через науку, а ще й через мистецтво, філософію, релігію тощо.

Перехід на новий рівень існування суспільства, і людини в ньому, щоразу є результатом кардинальних змін і проривів не тільки в техніці, а й у природознавстві. Сьогодні людство розгортає своє життя в суспільстві, якісно відмінному від попередніх. З'явилися нові дослідницькі галузі, технології виробництва, засоби зв'язку тощо. Стикаючись із чимось новим, людина, природно, відчуває себе невпевненою і переповненою страхом за своє майбутнє. На телебаченні відбувається, так зване, шоу цивілізації, коли досліджувати та мислити не потрібно, розуміти стан речей у всесвіті теж непотрібно, більшість людей турбує лише одна проблема – щоб ще продати, щоб отримати гроші.

Тому ми зараз спостерігаємо непоодинокі міркування представників різних галузей наукового дослідження про те, що у світі багатьох швидкоплинних процесів виявляється мало сенсу, а стресові стани все більше викликають аутоімунні захворювання та психічні розлади в людей. Так, О. Сідоркіна наголошує, що в інформаційному суспільстві з'являються культури мозаїчного типу, в якій людина втрачає своє провідне місце об'єкта наукового дослідження, а її місце займають інші проблеми та об'єкти. При цьому, зазначає дослідниця, змінилися форми занурення людини до культурних надбань суспільства, коли дедалі

більше інформації та знань люди отримують через ЗМІ та комунікації (Сідоркіна, : 122). Сьогодні мережа стає місцем трудової діяльності багатьох людей і це сприяє творенню потужного поля для маніпуляції людськими долями.

Обговорення

Побіжний огляд трансгуманізму як світоглядної позиції багатьох учених є доказом того, що вона є просто наступним етапом гуманізму епохи Відродження і прямо пов'язана з ідеєю панування людини над природою. А так звана діджиталізація також є модифікацією концепції заміни людини машинами та роботами.

Лихо, яке спіткало людство наприкінці 2019 року, пандемія короно вірусу Covid 19, висвітлило справжній стан суспільств різного типу, їхні недоліки та можливості. Більш чітко окреслилися певні зміни, які вже визріли і показують, що в глобальному світі сформувалося стійкий поділ праці між державами, в яких є сировина для виробництва, і на ті, які мають потужну економіко-технологічну базу зі складними технологічними центрами. Виявилось, що Європа, переживши свій розквіт ще наприкінці 70-х – початку 80-х років, вже втратила свої високі стандарти державних соціальних моделей з економічно обґрунтованою політикою соціальних інвестицій, що й дозволяло в довгостроковій перспективі утримувати високий рівень компетентності учених чи спеціалістів передових галузей, своєчасно втілювати технології. За таких умов надавалися не просто різноманітні послуги, а й задавалися норми та стандарти суспільства. Поринувши, починаючи з 2008 року, в економічну кризу, країни Європи поступово зменшують фінансування соціальних сфер людського життя. Того часу рух «жовтих жилетів» виступив із вимогою відновлення основ соціальної держави. На сьогодні, як чітко показала пандемія Covid 19, у більшості європейських країн концепція ефективної медицини відійшла у минуле. Така ситуація є наслідком слабкої медичної освіти, розвиненої корупції, безвідповідальності чиновників, стану лікарень і т.д. Хоча спочатку це є показником негараздів у освітній сфері загалом, бо з неї все починається. Результати втілення онлайн освітніх послуг в європейських країнах виявили їхню неефективність для всебічного розвитку людини, її гармонійного існування з природою та соціумом. Із цього сформувалася велика гуманітарна проблема нашого часу – недовіра, розгубленість, самотність та відчуженість людини соціальним світом.

Нам слід усвідомити, що період індустріального підйому в конкурентній боротьбі давно вичерпав себе. У глобальному світі вже сформувалася стійкий розподіл праці, а міграційний потік трудових ресурсів став спрямованою й керованою системою з віковим і професійним цензом. Так виникає необхідність нових регуляторів, потреби економічних моделей, які б стабілізували наявну ситуацію. Тому представниками різних галузей знання обговорюються можливості діджиталізації в сучасному мережевому суспільстві. Пропонується створення економічних платформ, які приберуть посередників у всіх найважливіших сферах людського існування:

освіті, медицині, політичному управлінні, економіці тощо. Відбудеться втілення штучного інтелекту до мінімізації людського ресурсу в сфері виробництва. Торгові центри будуть збитковими. Знижуються витрати на людей, зростає безробіття, багато людей стануть жебраками на шляху до створення цифровиками нової реальності (Четверикова, 2020). Розгортається боротьба за систему контролю, отримання та розміщення замовлень, управління попитом і регулювання в конкурентній боротьбі можливостями виробників і споживачів.

Оцифровування є технологією і, водночас, ідеєю минулого циклу суспільного розвитку. На нашу думку, якщо в реформах присутні ідеї минулого еволюційного циклу, майбутнє держав і людства стає безперспективним. Сьогодні марно протестувати проти втілення діджеталізації. Звертаючись до синергетичних принципів існування складно організованих систем, приходимо до висновку, що безплідний бунт веде до ускладнення системи. Нам зараз вкрай необхідні нові ідеї, адже не технології змінюють людську свідомість, а ідеї.

Зорганізувавши режим карантину, можновладні структури не скільки потурбувалися про здоров'я громадян, стільки показали свою слабку підготовку управлінця, безвідповідальність і неспроможність вирішувати складні питання і відповідати на запити часу. Якщо відсутня свобода духу в людини, то відсутня й воля, її віра, відсутнім є мислення. Запровадження онлайн навчання під час карантину виявило, що втрачаються основні функції освіти – виховна та соціальна. В школі діти не тільки вивчають предмети, а й навчаються вибудовувати соціальні відносини. Якщо цього не буде, згодом ми отримаємо антисоціальне суспільство, коли все більше буде людей з антисоціальними схильностями і нормами поведінки. Онлайн освіта завжди була і справедливо повинна лишитися додатковим сегментом в освітньому процесі, але ні в якому разі не основним. Онлайн освіта є дуже дешевою, але наслідки її – непередбачувані для людства.

За останні роки виявилось, що шкільні програми спрямовані на формування кліпової свідомості. Випускники не розуміють причинно-наслідкових зв'язків, бо відсутнє логічне та зв'язкове мислення, аналітичне охоплення ситуації. Все в їхньому житті спрямоване на власний матеріальний успіх із використанням інших людей у своїй безвідповідальних цілях. Тому якщо освіта і наука не стануть цінністю для держави, то така держава не має майбутнього.

В режимі експерименту з дистанційним навчанням може бути так, що воно згодом витіснить традиційне. Запровадження тотального контролю над людиною нагадує епоху 30-х років ХХ ст., коли зростає фашизм і актуальним був вислів: «коли не знаєш як управляти – контролюй». Тому режим контролю над людиною є загрозою втрат основних рис особистості, перетворення її на піддослідний об'єкт. Тому трансгуманізм, який раніше сприймався науковцями як утопія і нехтувалася його неофашистська спрямованість, вимальовував людину як перехідну ланку до постлюдини. А сьогодні говорять про створення нового типу

людини для мережевого суспільства. Найвний досвід показав, що сьогодні до людей ставляться як до біологічних експериментальних об'єктів і переселяють тим самим найкращі надбання людського гуманізму та людяності.

Будь-який розвиток передбачає експеримент, але цей експеримент повинен бути регламентованим, обговорюватися дослідниками і хтось повинен взяти відповідальність за нього на законодавчому рівні. Чітко визначити що є людина і що є робот, які їхні права. І ми бачимо, що в декларації трансгуманістів, яка прийнята в 2002 році, більшістю прописані права для роботів (Луков, 2017 : 245). Тому діджеталізації потребує підготовки кадрів для системи тотального контролю над людьми, а відповідно і маніпулювання не тільки їхньою свідомістю, а й фізичним та психічним станом. Люди бояться не цифрових технологій, а того, що владні структури використовують їх тільки для своєї користі: слідування, маніпулювання свідомістю та поведінкою, втручанням у геном тощо. Чомусь зараз спостерігаємо лише негативні наслідки втілення цифрових технологій, а саме – падіння ВВП, масове безробіття, падіння якості медичного обслуговування, якості освіти. З одного боку, ми говоримо про неймовірні можливості високих технологій, а з іншого – не можемо справитися з вірусами. За останні роки Україна позбувалася найкращих представників епідеміології, вважаючи що вже ніяких інфекцій та вірусних захворювань не існує.

Тому дистанційне навчання, яке гіпотетично вважалося прогресивним у новому столітті, на сьогодні стало «провальним», оскільки батьки реально побачили навчання своїх дітей у так званій реформованій школі. Хоча педагоги, психологи, філософи, медики, біологи, фізіологи тощо застерігали про неприпустимість тотального онлайн навчання, його руйнівний вплив на фізичне тіло та психіку дитини. Сьогодні батьки побачили це наочно на своїх дітях, коли лишилися поряд із ними вдома. Краще один раз побачити, ніж багато разів почути. Батьки побачили, що їхніх дітей не навчають думати, не навчають письмово формулювати свої думки, читати складні тексти. Освіта перейшла у площину розваги та крайнього формалізму освітнього процесу. І досі ніхто не взяв за це відповідальність.

З цього приводу слід зауважити, що в будь-якій країні заборонені технології, які завдають шкоду психічному і фізичному здоров'ю дітей. Тому батьки вже підготували позови до суду. Адже посадивши дітей на дистанційне навчання, їх посадили на електромагнітне опромінення, хоча до цього всім батькам рекомендували обмежити перебування школярів перед гаджетами. До того ж, діти не можуть нормально розвиватися без соціуму, це шкодить їхньому психічному розвитку. Проявляється ще одна закономірність руйнування соціального в людині: занурюючи людину в нові умови життя, для швидкого отримання результатів, її потрібно десоціалізувати, від'єднати від соціуму (як це практикують з людьми у місцях позбавлення волі). Відповідні поведінкові взаємовідносини з

навколишнім світом через п'ять чи шість місяців закріпляться новим нейронним малюнком у мозку людини. Фактично ми отримуємо нову добре контрольовану людину. Це дуже важко зробити з дорослою людиною, але дуже легко – з дітьми та підлітками. Тому така атака зараз чиниться на освіту в мережевому суспільстві.

Висновки

В умовах складно організованого мережевого суспільства реорганізація освіти для людини XXI століття потребує плідної співпраці вчених різних галузей наукового знання. Щоб вижити у нових умовах, нам потрібно буде повернутися до справжніх наукових підходів, до реальних промислових проєктів, відтворення економіки, відродження школи для всіх дітей. Використовуючи гласність, ми зможемо уникнути безглузвих псевдореформ, зібрати кошти для більш необхідного для суспільства, але ж сьогодні ми спостерігаємо протилежне. В режимі карантину відсутня гласність, обговорення проблем. Люди споживають лише електронний контент.

Людству доведеться не просто засвоювати якісно новий світ через власний досвід, а і віднайти себе в ньому, зберегти людяність, використовуючи найкращі перспективи мережевого суспільства. Для збереження планети нам потрібно змінити саму філософію нашого життя, споживання та виробництво. Можливо, сьогоднішня епідемія коронавірусу прискорила цей процес і змінила те, що людство не спромоглося зробити добровільно. Щоб вижити, нам доведеться змінитися, навчитися менше споживати, взагалі відмовитися від більшості наших звичок, як люди відмовляються від наркотиків. Але «ломка», у такому випадку, є неминучою і вона тим важча, чим більшою була залежність.

Неоднозначність сьогодення мережевого суспільства полягає в тому, що хтось намагається заробити потужні статки на мережі, а хтось формує свої аудиторії для вирішення складних проблем і викликів, які сьогодні постали перед людством.

Список літератури

1. Huxley J. New Bottles for New Wine [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://search.proquest.com/openview/d4b96d571b2b841d3a13b7fec33b3f67/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1817324>
2. Sidorkina O.M., Skyba O.P., Sukhova N.M., Poda T.A. Environmental issues resulting from scientific and technical progress. E3S Web of Conferences 135, 03074 (2019) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.e3s-conferences.org/>
3. Дротянко Л.Г. Комунікації в соціальних мережах і феномен мультикультуралізму. / Л.Г. Дротянко // Вісник

Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – Вип. 1 (29). –.: НАУ, 2019. – С. 16–21.

4. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. / М. Кастельс; пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М. Гос. ун-т. Высш. шк. экономики, 2000. – 606 с.
5. Култыгин В.П. Социологический словарь / В.П. Култыгин. – М, 2014. – С.303.
6. Луков В.А. Трансгуманизм / В. Луков // Знание. Понимание. Умение. – 2017. – С. 245-251.
7. Сідоркіна О.М. Гуманізм і гуманність культури в інформаційному суспільстві // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – Вип.1 (25). 2017. – С. 120–123.
8. Четверикова О. Мирова элита сняла маску. Что пришло на смену государствам. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=C2me-louCZ8&fbclid>
9. Ягодзінський С.М. Проектування соціальної реальності в просторі глобальних інформаційних мереж / С. Ягодзінський // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – Вип. 1(29). –К.: НАУ, 2019. – С.31-35.

References

1. Drotianko, L.H. (2019). Komuniksatsii v sotsialnykh mrezhakh i fenomen multykulturalizmu [Communications in social networks and the phenomenon of multiculturalism]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University, 1 (29)*, 16-21 [in Ukrainian].
2. Castells, M. (2000). Informatsionnaya epoha: ekonomika, obschestvo i kultura [The information age: economics, society and culture]. O.I. Shkaratan (Ed.). Moscow: Gos. Un-t. Higher. school economy [in Russian].
3. Kultygin, V.P. (2014). Sotsiologicheskiy slovar' [Sociological Dictionary]. G.V. Osipov, L.N. Moskvichev (Ed.). Moscow [in Russian].
4. Lukov, V.A. (2017). Transgumanizm. Znaniye. Ponimaniye. Umeniye [Knowledge. Understanding. Skill], 1, 245-251.
5. Sidorkina, O.M. Humanizm i humanist kul'tury v informatsionomu suspilstvi [Humanism and the humanist of culture in the information society]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University, 1 (25)*, 120-123 [in Ukrainian].
6. Chetverikova, O. Mirovaya Elitasyalamasku. Chto prishlo na smenu gosudarstvam [The world elite took off the mask. What replaced states]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=C2me-louCZ8&fbclid>
7. Yahodzinskiy, S.M. (2019). Proektuvannya sotsialnoi realnosti v prostori hlobalnykh informatsiynykh mrezh [Designing social reality in the space of global information networks]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University, 1 (29)*, 31–35 [in Ukrainian].
8. Huxley, J. New Bottles for New Wine. Retrieved from <https://search.proquest.com/openview/d4b96d571b2b841d3a13b7fec33b3f67/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1817324>
9. Sidorkina, O.M., Skyba, O.P., Sukhova, N.M., Poda, T.A. Environmental issues resulting from scientific and technical progress. *E3S Web of Conferences 135, 03074 (2019)* Retrieved from <https://www.e3s-conferences.org/>

Н. Н. Сухова

РЕОРГАНИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ В УСЛОВИЯХ СЕТЕВОГО ОБЩЕСТВА

В статье рассматривается проблема перспективы реорганизации системы образования в стремительном и меняющемся пространстве сетевого общества. Показано, как новые исследования и новые идеи в области философии, психологии, педагогики и других наук влияют на изменения в образовании, как это отражается на появлении новых форм экономической и политической жизни общества. Подчеркивается, что сегодня многие страны мира, в условиях пандемии Covid 19, стали использовать различные платформы социальных сетей, чтобы продолжать процесс обучения в школах, лицеях, колледжах, высших учебных заведениях. Между тем, опыт онлайн образования в условиях карантина показал наличие существенных проблем в образовательной сфере, выявил, что во многих странах мира уровень сознания людей не готовый к кардинальным изменениям в различных сферах человеческого существования. В условиях сетевого общества, непродуманные реформы в образовании могут оказаться разрушительными для него, привести к потере смысловых ценностей человека, вызвать состояние растерянности и неопределённости, создать условия асоциальных настроений в обществе.

Ключевые слова: информационное общество, сетевое общество, социальные сети, Интернет, глобализация, человек, образование, трансгуманизм.

N. Sukhova

EDUCATIONAL SYSTEM REORGANIZATION IN THE CONDITIONS OF THE NETWORK SOCIETY

Introduction The possibility of education system reorganization in the rapidly changing space of a network society is considered. The quarantined online education experience has revealed many problems. It has demonstrated that the level of consciousness of people in many countries of the world is not ready for profound and radical changes in various areas of human existence. Hasty educational reforms can be destructive for a network society, lead to the loss of significant human values, cause confusion and uncertainty, and create conditions for antisocial attitudes in society. **The aim and tasks.** Studying the formation of the educational space of a network society, the author makes an attempt to predict the impact of educational transformations on other social spheres, since a network society requires the formation of a qualitatively new type of person who can take on the challenge of a new era. **Research methods.** To compare worldviews and forecasts, it is advisable to use a comparative approach based on data from scientific studies in various fields of knowledge. Using a synergistic approach helps to understand the ambiguity of the processes of self-organization of a network society and its culture, since global changes in education have significantly affected the structural features of different cultures and the interaction between other spheres of human existence. **Research results.** The author reveals certain overdue changes; they demonstrate that in the global world there is a stable division of labour between commodity and highly-developed countries. The results of the introduction of online educational services in European countries have revealed their inefficiency. Such forms of training do not ensure the comprehensive development of man and his harmonious existence with nature and society. This gave rise to the main humanitarian problem of our time: distrust, confusion, loneliness, social exclusion and self-alienation. Digitization is a technology and at the same time the idea of the last cycle of social development. In our opinion, if the ideas of the last evolutionary cycle are present in the reforms, the future of states and humanity becomes hopeless. **Discussion.** Today it is useless to protest against the introduction of digitalization. Turning to the synergistic principles of the existence of complex systems, we conclude that barren rebellion leads to a more complex system. We are now desperate for new ideas. Technology makes life easier for a person, makes him more powerful. But they do not define goals and set the meanings of human life. Distance learning, which was hypothetically considered progressive in the new century, has now failed because parents actually saw their children's education in a so-called reformed school. **Conclusion.** In the languages of a complex network society, the reorganization of education for the individual of the XXI century requires the fruitful cooperation of scientists from different fields of scientific knowledge. To survive in the new conditions, we need to return to real scientific approaches, to real industrial projects, to the restoration of the economy, to the revival of the school for all children. Addressing the public, we will be able to avoid meaningless pseudo-reforms, raise funds for the fact that society needs more, all of this is possible. But reality shows that this does not happen. In quarantine mode, there was no publicity or discussion of problems. People consume only electronic content. The work of IT professionals is not sufficient in the educational space. The use of electronic programs and communication technologies by itself does not provide a quality education. High-quality education is impossible even with its total commercialization. Because then education works as commodity production, and not human (non-commodity) production, its ideal, spiritual goals are replaced by political and economic goals. It seems that online education is just such a case. It is able to enrich some groups of people in the educational system, it is able to adapt educational personnel to a formalized and virtual type of work. But will it be useful to the education itself? The question, whether online education will lead to the development of education or its degradation remains controversial.

Keywords: information society, network society, social networks, Internet, globalization, man, education, transhumanism.

УДК 130.2:159.923.2:811.81/82(045)

O. Shostak

HISTORICAL AND CULTURAL ASPECTS OF NATIVE AMERICAN QUEER IDENTITY

National Aviation University;
e-mail: oshostak@ukr.net; ORCID: 0000-0001-7532-4294

Abstract. For indigenous peoples queer identity reproduces personal, often unconscious ideas about themselves and their place in the world. Berdache identity is the most common, personal, sometimes unconscious idea about the inner structure of Native American societies of the past. Such an assessment is not always positively perceived by the white mainstream culture of modern American society. However, the recognition of indigenous identity has now become a condition for further positive dynamics of the Native Americans self-acceptance in the US and Canada.

Key words: Native Americans, queer, national identity, indigenous societies, berdache, Two Spirit.

Introduction

Many indigenous societies drew a distinction between the third and fourth sexes, which defined the roles of the community members whose gender identity did not coincide with the natural sex. Gender orientation was considered an acquired rather than an innate trait. Biological sex did not dictate the roles that a human chose for herself/himself. The author of the famous "Sacred Hoop" Paula Gunn Allen concludes that during the five hundred years of Anglo-European colonization, Native American tribes had to step back from indigenous gynocentric, egalitarian social systems based on ancient rituals and were made to change in favor of imitation European patriarchal system (Allen,

1986: 195). Perceptions of gender and sexuality in the indigenous communities of North America differed significantly from according their Spanish, French, and English conquerors. We absolutely agree with the idea introduced by Robert Alexander Innes and Kim Anderson that colonial masculinity in North America emerged in order to control and replace brutally a particular gender system of indigenous societies (Innes & Anderson, 2015: 38).

The aim and tasks of our research is to analyze the phenomenon of Native American Queer Identity aspects and their consequences of cultural interference. The main tasks: 1) describe the situation historical inconsistencies of berdache code in tribal